

La nòstra tèra

Via Roveretolo l'è una stradlèna fòra däl Lâm, ch'la finéss dri dala ferovi ch'la và a Frèra. La zitè l'è lé, a un tîr ed stiöp, mo qué fèn a pûc ân indrî ai èra sâul dla canpâgna. E dla cânva.

Cal masadûr che lé, con là in fânnd i cundumènni ed via Vasco de Gama, al srêv da salvèr, par mustrèrel ai cínno däl scòl: l ha ancâura i su cavalètt ed laggn in dóvv i i lighèven la cânva da tgnîr a mói!

Chi sà se fra socuànt ân al srâ ancâura pusébbil vâddrel...

Chi bulgnîs a Stalingrèd

Tänp fà ai ho arzvó una telefonè da un sgnâuri che mé, fèn a cal mumânt lé, an savèva brîsa chi s föss. Sóbbit a sân vanzè culpé dala pasiân che Gianni (al s ciâma acesé) al métt int una "misiân" ch'ai fà unâur: qualla ed riusîr a savair che fèn i han fât sô pèder e èter nôv bulgnîs, tòtt mûrt int l infèren ed Stalingrèd. Natale Bonesi, Gualtiero Buttarini, Otello Cappelli, Enea Croci, Giuseppe Lamieri, Renato Parenti, Luciano Passerini, Vittorio Pinchini, Mariano Puschiavo (ciamè "Bruno", al pèder ed Gianni) e Aris Spallanzani.

La tragèdia di itagliàn in Róssia l'è stè cuntè da divèrs autûr (Giulio Bedeschi con "*Centomila gavette di ghiaccio*", Mario Rigoni Stern con "*Il sergente nella neve*" ecz.), e anc Alfio Caruso con "*Noi moriamo a Stalingrado*", in dóvv i vénnen minziunè i nûster bulgnîs.

Pr arcurdèr e onorèr degnamânt chi pôver ragâz (al pió vèc' l avèva 35 ân, al pió zâuven 22), Gianni al partèzipa cme volontèri a tòtti âl manifestaziân ch'al vénnen fâti a Maràn ed Castnès, a cundiziân però ch'i i lâsen méttèr in bèla véستا un cartlân fât da ló pr arcur

dèr chi zûven, mûrt tant ân fà luntàn da cà.

Scusè al ritèrd...

Eh, sé: stavòlta a sân pròpi in ritèrd con al giornalén e i mutív i én tant e an vói brîsa stèr qué a elenchèri. Al tänp l é sänper schèrs e i quî da fèr sänper trûp: fra quissti la preparaziân e l'organizaziân di spetàcuel estív int la nòstra *Arena del Navile*.

Par furtónna ch'ai é la sòlita scuèdra ch'la n ha pòra d inción e che in sti mîs l ha pròpi fât i mirâcuel, sgubând fèn a sîra tèrd par fèr in manîra che ai 20 ed zógggn incòsa al séppa a pòst. Mo insâmma: bän o mèl stè nómmer 83 l é quèsi finé e bisugnarèv che mé a tachéss a méttèr zâ quel anc par l 84... Pr esänpi mé a prèv tachèr a dscârrer dla cumèdia nôva, dl argumânt tratè, di atûr nûv ch'avän ingagè con di cuntrât, mo di bän récc (ed bôna volontà)... Vlív pròpi savair quel? Alâura: la cumèdia la dscârr däl "*badant*", cäl dön ch'al vénnen da luntàn a tgnîr dri ai nûster vîc', e in sèna ai srâ, insâm al Roberta Nanni e ala Laura Cedrini, anc una bravéssima nòstra amîga ch'la vén... dal'Ucrâina... Pò ai srâ i "cliènt", cioè i nûn da badèr, con âl sâu pretais, i sù caprézzi, âl sâu mafîri. E i atûr nûv chi êni? Ai ho détt la Maria Grizyuk, e pò ai é la Nara Negroni, la Gabriella Lorenzini, Carlo Mazzanti, Sergio Bettocchi, Oriano Rinaldi, Renato Balugani. Sèn ed Matitâza e regî dla Cristina Testoni.

I nûster amîg

Par tirèr inânz con la nòstra Asociazziân, ai vòl prémma de tòtt una bèla scuèdra ed sgubadûr sänza pòra ed fèr dla fadîga e sänper par la sòlita pèga sindachèl ("un bèl gnintén d arzànt", cum al gèva mí nòn). E pò ai vòl di amîg che, quand ai é bisâgggn d un quel *che esula dalle nostre prestazioni profession ali*, i s dän una

man. Ón ed quissti l é Loris Nipoti... Ai é d bisâgggn ed socuànt vès da fiûr da méttèr in bèla mãsstra con dänter di gerâni? Andän da Lòris... Ai é da fèr la riproduziân dla lâpid da murèr int la cà dal Sustâgggn di Grâs? A dmandän a Lòris s as la pòl fèr... Ai vòl di prèmi da cunsgnèr a socuànt VIP? Lòris a si dà... Mé a cradd che tòtti âl vòlt ch'l um vadd avrîr l óss dal sô laboratòri, ai véggna al scarmlézz zâ par la vétta e ai tâca a tarmèr i póns, parché – anc se mé a vâg da ló con tòtta l'intenziân ed paghèr – al và sänper a finîr ch'a vén fòra con... un dèbit d arcgnusânza in pió.

Insâmma: Lòris Nipoti l é in aparânza un ruvdân, mo l ha un còr d ôr. E sô mujèr, la Patrizia? Se st'estèd a vgnarî in l' *Arena del Navile*, fèi chès che ala càsa däl carsintén ai é spass una bèla sgnâura biànnda, con du ución... Ecco, l'è lî mo... òcio che lé d atâuren ai é sänper anca ló, Lòris, ch'l ha dâu manâzi ch'âli én bôni brîsa sâul pr inpastèr la tèra craida!

Âl fòl dla nòna Nòccia

Al zardén incantè

Ai èra una vòlta un bèl castèl con d atâuren un gran zardén pén ed zespói ed rós ed tòtt i culûr; ed gran vès ed teracòta con dänter di albarén ed limón, con i frût ch'i spuntèven stra âl fói. Só pr i mûr dal castèl i s agranplèven däl bròchi ed glèccin, con i sù grâp ed fiûr zelestén, e tòtt al zardén l èra travarsè da di sintirén ed gèra bianca, ch'i finèven tòtt vèrs al zänter, in dóvv ai èra una gran vâsca pèna ed pèss róss. In vatta ai sintirén i girèven socuànti ciòzi con i sù pipièn drî, in st mänter che di cunazén i saltèven aligramânt. Sâura ai âlber ai èra di nîd ed pasarén ed tòtti âl fâta e ed tòtt i culûr, ch'i mitèven algrî con i sù stufilén.

A tgnîr dri al zardén ai èra Gògo, un pòc mèg e un pòc zardinîr, che, col sâu èrt, al savèva fèr fiurîr tòtti âl piant, al savèva fèr madurèr tanta bóna frûta in vatta ai âlber, e fèr nâser i pipièn dali ôv däl galén. Al zardén l èra sänper in âurdén, con l'ërba tajè e i sintirén spazè, e tòtt d atâuren ai èra un buscatt, con i âlber fèss fèss e, sâtta ai âlber, un arvujamânt ed zespói e

râzi coi spên, in dôvv inción l aré psó pasèr. L'ónnica ch'la psêva andèr dânter al buscàtt l'èra la cagnàtta Sissi. Inción savêva cus la s'andèss a fèr la Sissi int al bòsc: l'as sintêva a raspèr e rughèr, pò la vgnêva fòra scrulândes vî d'indòs la tèra e âl fôi.

Int al castèl ai stêva un prânzip fangén ed nómm Chichén. A Chichén ai piassêva dimónndi zughèr int al zardén, girèr d atâuren al castèl, cójjer di fiûr, dâl giand e dâl pégggn, tirèr di sasulén int l'âcua dla vâsca e dèr da magnèr a tòtti âl bìsti. Ai piassêva anc guardèr Gògo ch'al lavurêva con i sù usvéi afadè: machinatti ch'i arvultèven la tèra o ch'i tajèven l'èrba, punpatti ch'i sbrufèven só l piant un misteriâus léccuid zelestén. E pò a Chichén ai piassêva zughèr a bâla. Quand la bâla l'andêva a finîr in dôvv ló an psêva brîsa andèr la tôr, ai èra sänper Gògo ch'ai la purtêva.

Un dé la bâla la s'insfilzé pròpri dânter int al buscàtt. Chichén al pruvé ed ciamèr, mo Gògo l'èra drî a lavurèr luntàn e an al sinté brîsa. Pròpri in cal mumânt la Sissi l'andé stramèz al fèss di zespói, e Chichén as mité a quâter zanp anca ló e ai andé drî par vâdder s'al truvêva la só bâla.

Dâpp avoir strisiè pr un pèz, sänza fères gnanc un sgranfgnòt, Chichén al s truvé int un slèrg e as livé in pî. La bâla l'an se vdêva brîsa, e acsé Chichén al s mité a girèr. E gîra che té gîra dla bâla an i èra gnanc l'âmmbra, mo un bèl mumânt al vdé la Sissi ch'l'èra drî a rughèr dnanz a un bús dla tèra, fòrsi la tèna d una quèlca bìstia.

Chichén l'avêva un póc ed pòra e al vlêva turnèr indrî, mo d intâuren ai èra sâul di âlber e di zespói tòtt cunpâgn, e al n arivé brîsa d âura ed truvèr la strè gióssta.

- *Sissi, vén qué! Pòrtum a cà!* – al pruvé a dir ala cagnatta, mo lî l'èra tròp inpgnè a bajèr e rughèr.

Tòtt int na vòlta dal bús ai vgné só la tèsta d un sarpânt, con la lónga lāngua par d fòra. L'èra una véppra, un sarpânt cén mo priglāus, parché al só muşgòt l é avelenè.

La véppra la salté fòra dala tèna e la zarché d asvinères a Chichén, ch'an savêva cum fères par tajèr la lâza. Mo la Sissi la fó pió svèlta che lî, e con un sbalanz al la guanté, stricand la tèsta stra i dént parché l'an pséss muşghèr.

Pò dâpp, sänper con la véppra in bâcca, la Sissi la s'insfilzé stramèz ai zespói, acsé Chichén ai andé drî e, fenalmânt, i arivènn fòra d int al buscàtt.

In stal mänter ai èra arivé anc Gògo, arciamè dal bajèr dla Sissi.

- *Brèva Sissi, t è salvè Chichén!* -

Cal dé par la Sissi ai fó dâppia razian d òs, e Chichén al prumité ch'an srèv mai pió andé fòra d int al zardén da par ló, pr an fèr di èter bròtt incónter.

la Nòccia d' Bastèl

Al fularén

I insónni

A i èra un vòlta un zèrt Gissto che tòtti âl nòt al fèva di gran bì insónni. Una bèla matèrta al se dsédé e al ciamé l'Andrécca, sò mujèr:

- *Dâi mò, sgâget ch'andân a Suviena, int la nòstra vélla.*

Lî la casché dal nóvvel digànd:

- *Bän, mo che vélla? Nó a n avän mégga inciónni véll! T l'ît par chès insugnè?*

E ló:

- *Ói bän, as capéss ch'am la sän insugnè! E adès a vói andèr a pasèri una quingénna ed dé.*

L'Andrécca la s laminté, la reclamé, mo a n i fó gnint da fèr e la téns fèr âl valîs. I arivènn, i fènn tòtt al gîr dal lèg, mo dla vélla a n i èra gnanc l'insaggna.

- *Vâddet – la déss l'Andrécca – l'èra sâul un insónni, al mî mazucân!*

Mo Gissto al pinsé che, da una quèlca banda, sta vélla la s pséss catèr.

Un'ètra vòlta, Gissto al s insugnè ed savair bacajèr benéssum al cinais. L andé ed gran vulè in librarî, al cunpré dû pâc ed lîber scrètt in cinais e quand al fó a cà al cminzipié a sfujèri.

- *Mo và là, che fât lavurîr!* – ai tuché ed dir sóbbit dâpp – *da quand am sän livé âli én pasè sâul dâu âur, pusébbil che in acsé póc tänp am séppa dscurdè dal tòtt una lāngua ch'a dscurêva acsé pulîd?*

Sta manfrénna la duré par di ân, Gissto al cardêva sänper che i sù insónni i fòssen la realtè, fén che un bèl dé – dâpp ch'al s èra insugnè ed vulèr tgnändes strécc a un'unbrèla – al s fiché zâ dala fnèstra agranplè al mândg d un unbarlân e al s runpé una ganba. I al murènn, i al curènn e al guaré int la ganba mo int l istâss tänp anc int al zarvèl, par cl'iluşiân di in-

sónni. Con tòtt quasst, però, al s insugnèva sänper un mucian ed quî. Mo ló, apanna dsdâssd, al zarchêva sóbbit ed dscurdères incòsa. Acsé, par cåulpa dal pinsîr d avoir da dscurdères i insónni, al se smagré, a i véns adès una gran lôrgna e al dvinté un mutargnân ch'al stêva sänper zétt.

In st mänter, sò fiòl, che in prinzèppi l'èra un fangiatt, al s èra fât un susanèl grand e gròs: aligher, pén ed bôna vójja e gran studiâus. Insamma, una pèrta d un zâuven che anca ló... al fèva un sinifili d insonni. Spass al gèva:

- *Ai ho tant la gran vójja ed fèr un bèl viâz, ch'am l insónni tòtti âl nòt! A vré girèr par tòtta l'Euròpa dal Portogâl ala Róssia.*

E Gissto sóbbit ai smurzêva al murbén, digandi:

- *Dí só, dsdâssdet bän, brîsa fèr prezîs a mé!*

Però al ragazèl, invèzi ed dsdères, al fé âl valîs e quand al turné a cà l'avèva fât pròpi dabân al gîr d l'Euròpa intîra.

Apanna a cà, al turné a tachèr la só sculatta:

- *Ah, s'a pséss andèr in vatta ala lónna, che bèl insónni!*

E Gissto:

- *Dsméttla, se t cunfännnd i tû insónni con la realtè, l é un quèl priglāus!*

Al zuvnòt, però, al seguité ustinè a cunfännnder. E tant al fé e tant al studié, ch'al dvinté un astronâut ed prémma clâs. I al mitènn a cundûser méssil e astronèv, e acsé l andé in vatta ala lónna e anc pió in là.

Gissto, ch'l'èra dûr ed capéss, quand al dscurêva ed sò fiòl, al gèva sänper:

- *Sé, l é un gran brèv ragazèl, mo al fâ trûp insónni parfén a ûc' avért. Al s n acurzarâ... al s n acurzarâ...*

Mo l'Andrécca la l fèva stèr zétt, digandi:

- *I insónni i én prezîs ala vétta, bisâggna tôri pr al sò vérs sinchenâ a vâ a finîr a tarsâc, martóff t an î èter!*

Gigèn Livra

Dal panirân ed Cúccoli

La scarabâtla

Avî da stèr a savair che tòtt i dé ai é un ruglâtt d amîg che stra d lâur i s mânden una móccia ed mesâg' con la pòsta eletrònica. Acsé ai sèlta sänper fòra dâl curiositè, dâl dmand sänper ed carâter dialetèl. La scarabâtla, pr esânpi. Cus'èla mâi? Dâncâ: in itagliân *polito e spicco* al sò nómm al

srêv *bättola* e l'é cl'usvâi che una vòlta i sagristàn i l'adruvèven int la stmèna santa in pòst dâl canpèn, ch'al vgnèven lighè (e slighè al sâbet ed Pâscua e in cl'ucasiàn a s'immujèven i ûc' con l'âcua). Par dèr un'idè prezîsa a sâ'n a andè ala Badî ed Santa Marî in Strè e lé al mî amîg Žvân, al sagristàn, l'ha tirè fòra dal paniràn ed Cúccoli una bèla scarabâtla uriginèl!

Persunâg' bulgnîs
Dân Žvanén

Don Arturo Giovannini (dân Žvanén) l'é stè al retâur dal Santuèri dal Bâurg dal 1907 fèn al tânp dla guèra, quand al truvé la môrt sâtta un bunbardamânt ch'al tiré zâ tótta la cîsa ai quâter ed zógggn dal 1944. Bâurg San Pîr l'èra un sît caraterésstic dla vècia Bulaggna, un quartîr popolèr dôvv la zânt l'èra gelâusa dâl sâu tradiziàn, còmm qualla religiâusa dla procesiàn dla Madòna che ogni ân la fèva un viazàtt ala Cîsa dal Pradèl (Quinto Ferèri ai ha fât in vatta una straudinèria canzunâtta).

Tótt i dscurèven in dialàtt, anc i prît, e dân Žvanén l'èra aviè a bacajèr con i sù paruchiàn int un bulgnais stièt e pèn d'argózzia, magâra anc quand l'andèva a zughèr a brésscla o a trisèt con quledón ed lâur. Par psair paghèr i lavurîr ed manutenziàn dla cîsa, Dân Žvanén a li strulghèva tótti par fèr šgangèr dla pélla ai burghigiàn. Pr esânpî al bluchèva âl lanzàtt dl arlói ch'al stèva só la fazè dla cîsa e pò al gèva ch'al s'èra ràtt e ch'ai èra bisâgggn ed fònd pr ajustèrel. E sicómm che a chi ténp che lé l'arlói in

bisâca i èren pûc a avàirel, considèrè l'utilità ed cl'arlujân, i burghigiàn i mitèven vluntîra la man int al catuén.

Un'etra sò invenziàn la fó qualla d'aplichèr una mûlta ai anbrûs ch'al catèva abrazè sâtta i pôrdg atais ala cîsa: pió lóng e fûrt i èren i abràz, pió chèra l'èra la mûlta.

Al Bâurg l'èra pèn d'ustarî e dâncâ ed gran casarû. Con lâur dân Žvanén l'avèva fât un pât: pr ògni câsa ciapè ai èra da paghèr una mûlta ed quâter sóld (vént zentèsim) destinè a ajutèr i puvrètt dla paròchia.

Un dé al véns da ló un fachén ch'l'avèva da paghèr un débit ed quâter câs. Dân Žvanén as mité a zarchèr in bisâca i vént zentèsim ed rèst, mo quall ai déss :

- *Ch'ai téggna pûr, sgnèr curè, parché con la câsa ch'a ciaparò stasîra a s' mitân in pèra...*

Silvano Rocca

La fòla ed Fêro e dl'Èvsa

Dimónndi ân prémma ch'ai naséss Gesó, un ruglàtt d'òmen al s'farmé atais a cal pajais che adès l'é ciamé Cmâc'. I èren zânt ch'i arivèven da luntàn, con mujèr e fiû e con una gran vójja ed fundèr una zitè. Acsé i tachénn a lavurèr, mo bân prèst i s'presenténn âl prèmmi dificolte: chi al la vlèva còta, chi crûda, cum ai câpita spass stramèz ai vsén ed cà.

Un bèl dé Fêro, ón di chèp famajja, al gé a sò mujèr:

- *Mé a sâ'n bèle stóff ed tótti stâl lît! Tû mo só i nûster blâc ch'andân ví!*

Caménna e te caménna, i arivénn int una pièna stra Sèvna e Raggn.

- *Quasst l'é un sît ch'a m'piès: as farmân qué!*

Con l'ajût ed sò mujèr, Fêro al tiré só una casuplénna, pò al cminzipié a lavurèr la tèra. Ai véns anc di fiû, ch'i dvinténn grand e pò anca lâur i miténn só famajja, fagândes una cà par cânt sò. Acsé pianén pianén ai véns só un vilâg'.

Int una chèlda giurnèta d'estèd, la mujèr ed Fêro l'andè a mói int al turânt ch'ai pasèva dri da cà, mo al inpruvîs la curânt la s'fé inpetuâusa e la puvratta la s'andghé. Al nómm ed sta pôvra dóna l'èra Èvsa e acsé sò maré e i sù fiû i vòlsen dèr al turânt al nómm sò ed lî e anc incû l'Èvsa l'atravèrsa la zitè.

Al vilâg' al dvinté sânpèr pió grand e

Fêro, ormâi vèc', al dezidé ed zircundèr al pajais con dâl mûra par difândrel dai nemîg. In st'mântèr ch'al dirizèva i lavurîr, int un dâpp-mezdé d'estèd, ai véns una gran said. Al prilé i ûc' e al vdé ónna dâl sâu fiòli ch'la turnèva a cà dâpp'avair rinpé una bròca d'âcua ala surzrî. Al la ciamé e ai dmandé se par piešair la i dova da bâvver.

- *Bân vluntîra, pèder mî – l'arspundé lî – mo in canbi a vrèr t'am prumitéss ed fèr quall che adès a t'dmandarò!*

- *Mo sicûr, fiòla mî!*

- *E alâura mé a vói che al nòster vilâg' l'èva d'incû in avanti al mî nómm: Fèlsina!*

al fiòl dla Rîna

Stòria dal lâuv ch'l'incuntré, purtòp par ló, Scufièinna Râssa (secânda pèrt)

Apanna la ragazòla la sparé drî da una vultè, al lâuv as fundé int l'âcua zlé par calmèr al dulâur e pò, tótt arabé, al s'mité a córrer cm un mât pr arivèr par prèmm dala nunénna. La caslénna l'èra pròpi in fânnd al sintûr: al lâuv, ch'al n'èra brîsa una zémma, al picé al óss.

- *Mo chi él ch'al péccia?* - la gé una vuslénna flebil.

- *A sâ'n Scufièinna Râssa, nôna!* - al fé al lâuv con la vâus pió sutîla pusébbil.

- *Benéssum, vén dânter, còca – la gé la nôna – tîra la marlatta e avèrra l'óss!*

Al lâuv al tiré la marlatta, al spalanché la pôrta e, con un gran sèlt, al guanté la nôna e al la magné tótta intîra... ai avanzé solamânt la scóffia e i ucèl e, cal brótt animèl, a s'fiché la scóffia dla nôna in tèsta e i ucèl in vatta al nês e pò as mité sâtta âl cuèrt pr inganèr Scufièinna Râssa, quand la fòss arivè.

Defâti, pûc minûd dâpp as sinté picèr al óss.

- *Chi él ch'al péccia?* - al fé al lâuv, fagând al vèrs ala nôna.

- *A sâ'n Scufièinna Râssa, la tô anvudénna! A sâ'n vgnò con la mrânda: avèrra l'óss nunénna...*

- *Vén dânter còca... tîra la marlatta pr avrîr l'óss!* - l'arspundé al lâuv che invèzi al pinsèva "Vén, vén bèl pcunzén!"

Arpiatè sâtta âl cuèrt, al guardèva bèle con l'âcua cèra in bâcca, la pôrta ch'la s'avrèva piàn pianén.

Fairma in pî da l'óss, Scufiéina Râssa la slumêva al lèt dla nôna sâza cunvinziân.

- *Mo che vâus grôsa t é méss insâmm, nôna...*

- *Ai ho ciapè al fardâur...* - al gé al lâuv, mo dânt ed sé "Che bêla cécchia tândra... l'é méi dla muradêla!"

- *Mo che ûc' grand t é méss insâmm, nôna...*

- *Sócc'mel, che bêrba!* - al pinsé al lâuv e al gé:

- *Mo l é par vâddret méi, cuchéina...*

Al lâuv l'êra bêle stóff ed stèr d'asptèr e al s'agitèva tótt mulinând, tant che la scóffia la se spusté, lasând scuèrti âli uracc' grandi e lanâusi.

- *Mo che uracc' grandi t é méss insâmm, nôna...* - la zarfujé la ragazòla tóttâ inspuré.

- *Mo l é par sintîret méi, còca mî d'ôr...* - l'arspundé al lâuv plucândes i lâber, mo, int al fèr acsé, la cuèrta la casché lasând vâdder al sô brótt mustâz e i dént a pònta.

- *Mo che bâcca granda t é méss insâmm, nôna...*

A Scufiéina Râssa ai êra vgnò un gran peppacûl e la stèva par scapèr vî, mo al lâuv al salté fôra dal lèt, al la quanté es al s'la magné int un pcân

- *Oh! Adès ch'a t ho magné, finalmânt t starè bân zétta!*

Pén pèra e sudisfât, al lâuv al s'apugé al lèt par fèr gabanèla e al s'indurmité cme un sâs. Al s'insugnèva d'èser stra mèz un branc ed pîguer ch'ai bastèva fèri un saggn ch'i s'mitèven aròst da par sé e pò i s'vgnèven a fères magnèr quand i èren bân còti e savuré.

Che cucâgna!

Mo, al inpruvîs, al sinté un dulâur furtéssum. Al lâuv al se dsédé e al vésst un umarâz con dû bafión nîgher con un curtlâz in man, ch'ai tajèva la pânza par tirèr fôra Scufiéina Râssa e la nôna, ch'âli èren ancâura vîvi.

Con i ûltûm barlóm ed luziditè, prémma ed pighèr i usvéi dal tótt, al lâuv al pinsé "Mo guèrda té, pr una vòlta ch'avèva truvé quèl da magnèr... a sân pròpi sf....." e al môrs sâza psair finîr al sô pinsîr.

Scufiéina Râssa, con la sô vuiléina acûta, in st'mânter che al lâuv al tirèva i ûltum, la cuntèva a ch'l'òmen, un cazadâur, che par caritè cristèna ai

i avèva salvè, tóttâ la stòria, slungândes int i ménnum particulèr e anc la nôna con di suspîr lamentûs ch'i fèven vgnîr scramlézz, la n finèva pió ed ringrazièr cal puvràtt che, a un zèrt mumânt al n'in psé pió e, con una scûsa, al scapé vî ed câursa.

Quand i fónn avanzé da par lâur, la nôna e Scufiéina Râssa, is guardénn int i ûc' e i scupiénn int una gran s'gargnazè e, con âl môsi sicûri ed chi l'ha fât cal lavurîr lé da un sâc ed tânp, i dscudghénn al lâuv, i miténn la sô plézza tiré int un tlèr e i cazénn vî la carcâsa, ficândla int una bûsa bêla fânnda, ch'ai êra drî da cà.

Int un spéll, trai pujèni is fundénn sò la carâgna dal lâuv, dspulpând âli ôsa, ch'i vanzénn natti in vatta un gran mòcc' d'èter carcâs che i èren lé a sbianchîr al sâul. Chisâ da quant tânp, ch'âl dâu dòn i avèven truvé sta sculatta par caturèr acsé di animèl salvâdg.

- *Con cla cô qué a vói fèr una bêla manézza chêlda par la mûjer dal sènnidic! L é da un sâc ed tânp ch'la m prèga parché la la vól e ch'la spéppla la pagarà una bêla môccia ed bajûc...* - la gé la nôna mitândes drî a lavurèr.

- *...e col rèst dla plézza, csa farèt, nunéina?*

- *Ói, t al sè pûr anca té: la sêruv par fèr la mantèla pió mulséina dal mând... e, quand al Râ al vgnarà da sti pért, té t ai l'è da ufîr...*

- *Da bân?*

- *Sé... e al Râ, cumòs, al te dmandarà cs al t ha da dèr in canbî...*

- *...e mé, cs'ai diròja al Râ, nôna?*

- *Tè t ai diré che t an vû pròpi gnînte!*

- *Mo parché, nôna? Al Râ l é acsé récc!* - la fé Scufiéina Râssa, lisând âl plézzi mulséinni ch'la tirèva fôra da un bavóll - *tótti st'âl plézz ch'i én una maravajja... acsé chêldi... tótt ste lavurîr agrètis?"*

- *T î pròpi una siuchéina: al Râ l avanzarà maraviè par la tô generosità, al t guardarà pulid e acsé al vdrà cum t î bêla e...*

- *...é?*

- *Al te turà con lò e al te tgnarà sânpèr int al sô castèl!*

- *Dît, nôna... par sânpèr? Con lò? ...E s'al m fèss lavurèr, invèzi?*

- *Brîsa avair pòra, cucatta! Ai pânsa*

la tô nôna... stâ tranquèlla, stâ tranquèlla! - e la fé la una risèta da fèr vgnîr la pèl d'òca anc a un capân.

In vatta a una nôvvla, l'ânma dal lâuv la stèva a guardèr la sèna, inst'mânter ch'l'asptèva d'entrèr int al paradîs di animèl.

- *Mo guèrda té che dâu stréjj ch'am sân truvé stra i pî incû! Éter che nunéina dâulza e pinéina caréina... par furtòina che al cazadâur l é riusé a scapèr vî sóbbit, sinché nâ, cäl dâu bagèni che lé, al le tajèven a pîz par fèren dal savân... a v al dégg mé!*

Anna Neri

La siânza di nûster vîc'

Lângua ed bâ (*Anchusa italica*) - buglossa, lingua di bue, borrana selvatica, pianta comune ne' campi e luoghi erbosi. Ha le stesse applicazioni della borragine.

Da: G. Ungarelli, *Le piante aromatiche e medicinali nei nomi, nell'uso e nella tradizione popolare bolognese.*

Tipografia Luigi Parma, 1921.

Al Pânt dla Biânnda nómmer 83

Mais ed mâz dal 2009

Diretâur iresponsâbil e limusnîr:

Fausto Carpân

Dsèggn uriginèl:

Lupâmbbol (Wolfgang)

Umberto Sgarzi

Matitâza (Giorgio Serra)

Coretâur di sbâli: **Bertén d Sèra**

Strulgân eletrònic: **Âmos Lèli**

Spediziân: par pòsta, purtròp.

Abunamént par pòsta: almânc 15 € al ân.

Indirézz:

FAUSTO CARPANI

Casella Postale 3179 Bo. Ponente

Via Saffi 30/32

40131 BOLOGNA

tel. cell. 339-3536585 - fax 051-385283

fausto.carpani@alice.it

Tótt i scrétt in dôvv an i é brîsa indichè

l autâur i én ed Fausto Carpani.

Al dizionèri ed riferimânt par cäl paròl

ch'âli én difézzil da capîr l é quasst:

Leprî - Vitali

Dizionèri

BULGNAIS - ITAGLIÂN

ITAGLIÂN - BULGNAIS

Pendragon, 2007

I sît bulgnîs i én quissti:

www.pontedellabionda.org

www.clubdiapason.org

www.lafamigliabolognese.it

www.bulgnaish.com

www.marcopoli.it

**- Carpani e i sù amîg -
Programmi estivi**

Il calendario delle serate all'Arena del Navile è stato
inviato a parte

GIUGNO

Domenica 7 ore 21	A Renazzo (Fe) nel Parco i Gorghi "Carpani e i sù amîg" per il 5° Incontro Multietnico.
Venerdì 12 ore 21	Al Centro Sociale "Croce coperta" (via Papini 28): "Carpani e i sù amîg"
Sabato 13 ore 21	Festa Unità alle Caserme Rosse: "Carpani e i sù amîg"
Sabato 20 ore 21	Nell'Arena del Navile (via dei Terraioli): VI° Festa del Ponte della Bionda. Apertura Arena alle 19.

LUGLIO

Mercoledì 29 ore 21	Nella splendida cornice del Parco di Villa Malvezzi Campeggi a Bagnarola di Budrio: "Quando i portici erano di legno", casi, personaggi, luoghi della Bologna medievale raccontati e cantati da Fausto Carpani, con Antonio Stragapede e le immagini di Giorgio Serra.
------------------------	--

AGOSTO

Giovedì 6 ore 21	A Lizzano in Belvedere (Piazzetta Marco Biagi . ex Fondaccio): serata organizzata dal Rugletto dei Belvederiani con la partecipazione di Fausto Carpani, Gigén Lîvra e con la comicità di Giampiero Sterpi.
Venerdì 7 ore 21	Alla Festa de l'Unità di Loiano: "Carpani e i sù amîg"
Venerdì 14 ore 21	"Carpani e i sù amîg" a Villa Revedin (piazzale Bacchelli) per la tradizionale Festa di Ferragosto.
Sabato 15 ore 21	"Carpani e i sù amîg" nella piazza di Vidiciatico.
Martedì 25 ore 21	"Carpani e i sù amîg" alla Coop. Italia Nuova (via Nani) a Borgo Panigale.